

Wzmocnienie unijnego zakazu odcinania płetw rekinom: ostatnie naciski

NORBERT WU / MINDEN / FLPA

Shark Alliance zdecydowanie popiera propozycję Komisji Europejskiej (COM (2011) 798) w sprawie wprowadzenia całkowitego zakazu odcinania płetw rekinom na morzu (z wymogiem wyładunku wszystkich rekinów z płetwami naturalnie przytwierdzonymi do ciała).

Wzmocnienie unijnego zakazu odcinania płetw rekinom: ostatnie naciski

Istniejący problem

„Finning” to praktyka odcinania płetw rekinom na pokładach statków i wyrzucania tuszy z powrotem do morza. Powoduje ona oburzające marnotrawstwo i nadmierną śmiertelność rekinów. Powodem tej praktyki jest duża rozbieżność między niską rynkową wartością mięsa rekinów i wysoką ceną ich płetw, które można sprzedać za setki euro za kilogram i wykorzystać do przyrządzenia tradycyjnej chińskiej zupy. Unia Europejska, przede wszystkim z powodu Hiszpanii, jest jednym z głównych dostawców płetw rekina do Azji Wschodniej. Coraz więcej krajów na całym świecie, zwłaszcza na obu kontynentach amerykańskich, bierze pod uwagę rady naukowców z rekomendacjami wprowadzenia całkowitego zakazu usuwania rekinom płetw na pokładach statków, co jest najskuteczniejszą metodą egzekwowania zakazu odcinania płetw. Większość państw członkowskich UE też przyjmuje to podejście, ale zakaz unijny w dalszym ciągu dopuszcza skomplikowane odstępstwa, które mogą sprawiać, że proceder ten nie będzie ani wykrywany, ani karany. Ponadto, unijny zakaz odcinania płetw stanowi obecnie jedyną ochronę dla ostronosza atlantyckiego i żarłacza błękitnego, które są dominującymi gatunkami w połowach rekinów i handlu płetwami.

Luki w obecnym unijnym zakazie odcinania płetw

Unijny zakaz odcinania płetw został wprowadzony Rozporządzeniem (WE) 1185/2003, ale liczne luki osłabiły jego skuteczność i wyznaczyły niekorzystne standardy dla innych krajów oraz dla międzynarodowej polityki w tym zakresie. Unijne przepisy dotyczące ochrony rekinów należą do najbardziej pobłażliwych na świecie. Pomimo tego, że rozporządzenie zasadniczo zakazuje odcinania płetw rekinom na pokładach statków, artykuł 4 dopuszcza odstępstwo w trybie „specjalnych zezwoleń połowowych” udzielanych przez państwa członkowskie. Rybacy na pokładzie jednostek posiadających takie zezwolenie mogą odcinać płetwy rekinom, zatrzymując tusze. Do oceny, czy wyładowane płetwy i tusze rekinów mają odpowiednie proporcje, stosowany jest współczynnik stosunku wagi ciała do wagi płetw. Unijny współczynnik stosunku płetw do ciała wynosi 5% procent całej wagi rekina. Dokonanie precyzyjnego pomiaru nie jest jednak możliwe, ponieważ podczas kontroli rekin nie jest już w całości, ale jest sprawiony (czyli płetwy zostały odcięte i są osobno przechowywane, zaś głowa i wnętrze są już z reguły wyrzucone do morza). Dodatkowo, współczynnik ten jest dwukrotnie wyższy niż współczynnik stosowany w Kanadzie i wielu innych krajach (gdzie wynosi on 5% procent wagi sprawionego rekina). Co więcej, rybacy posiadający takie specjalne zezwolenie mogą dokonywać wyładunku płetw i tuszy w różnym czasie i w różnych portach. Te specjalne zezwolenia miały należeć do wyjątków, ale stały się regułą. Hiszpania i Portugalia wydaje je większości statków prowadzących pelagiczne połowy na rekiny.

Likwidowanie luk

Parlament Europejski w 2006 roku wezwał do wzmocnienia unijnego rozporządzenia o zakazie odcinania płetw rekinom, podczas debaty prowadzonej w 2007 i 2008 roku przez Komisję Europejską w ramach konsultacji na temat unijnego Planu działań na rzecz ochrony rekinów.

Przebieg wydarzeń

lipiec 2003

Unia Europejska wprowadza zakaz odcinania płetw rekinom.

wrzesień 2006

Parlament Europejski wzywa do wzmocnienia unijnego zakazu odcinania płetw.

wrzesień 2010

Czterech członków Parlamentu Europejskiego z ugrupowań ALDE, EPP, Greens/EFA i S&D, ogłasza pismem deklarację 71/2010, wzywającą Komisję Europejską do położenia kresu odcinaniu płetw rekinom na morzu. W wyniku wsparcia ze strony większości europarlamentarzystów dla „polityki płetw naturalnie przytwierdzonych do tuszy” złożona deklaracja została uchwalona jako uchwała parlamentarna w grudniu 2010r.

październik 2008

Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody (IUCN) przyjmuje globalną politykę w zakresie odcinania płetw, która wzywa wszystkie państwa do wprowadzenia zakazu odcinania rekinom płetw na pokładzie statku.

luty 2011

Komisja Europejska rozpoczyna publiczne konsultacje na temat opcji poprawek do rozporządzenia o zakazie odcinania płetw. Wyniki konsultacji pokazują, że koncepcja „płetw przytwierdzonych do tuszy” jest uznawana za najlepszą opcję.

W kwietniu 2009r. Rada Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa przyjęła Plan ochrony rekinów i zachęciła Komisję do zwrócenia szczególnej uwagi na problemy związane z obcinaniem płetw rekinom i na przyznanie im odpowiednio wysokiego priorytetu. W grudniu 2010r. Parlament Europejski przyjął rezolucję wzywającą do zakazu odcinania płetw rekinom na pokładzie statków. Pod koniec 2010 roku Komisja zwróciła się z prośbą o komentarze w ramach publicznych konsultacji, na temat dokumentu zawierającego szereg metod wdrożenia zakazu odcinania płetw, i otrzymała ogromne poparcie dla wprowadzenia całkowitego zakazu usuwania płetw rekinom na pokładach statków.

Proponując usunięcie artykułu 4 z obecnego rozporządzenia, Komisja stwierdziła, że unijne rozporządzenie o zakazie odcinania płetw wymaga poprawki i że wszystkie rekiny muszą podlegać wyładunkowi w całości z płetwami.

Rozsądna propozycja najlepszej praktyki

Wprowadzenie całkowitego zakazu odcinania płetw rekinom na morzu, a tym samym wprowadzenie wymogu wyładunku wszystkich rekinów w całości z płetwami, zgodnie z propozycją Komisji, jest ogólnie uważane za najskuteczniejszy i najbardziej efektywny kosztowo sposób wdrożenia zakazu odcinania płetw. Takie rozwiązanie nie pozostawia żadnych wątpliwości, że rekinom nie odcięto płetw na morzu. Monitorowanie przestrzegania tego zakazu przy wyładunku rekinów jest znacznie prostsze i tańsze niż w systemie, który nakazuje ważenie części rekina i stosowanie współczynników przelicznika stosunku wagi płetw do tuszy. Strategia „płetw naturalnie przytwierdzonych do tuszy” pozwoli również na uzyskiwanie lepszych informacji o wyładunku konkretnych gatunków, co ma zasadnicze znaczenie dla zdolności oceny wielkości populacji i dla zarządzania rybołówstwem. W celu ułatwienia efektywnego magazynowania, płetwy mogą być częściowo przycięte i ułożone wzdłuż tuszy rekina. Metoda „płetw naturalnie przytwierdzonych” popierana jest przez większość organizacji przyrodniczych i naukowców. W 2008 roku Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody IUCN przyjęła globalną politykę w zakresie odcinania płetw, która wzywa wszystkie państwa do wprowadzenia nakazu wyładunku rekinów w całości z płetwami. Strategia ta jest z powodzeniem stosowana wobec większości flot łowiących rekiny w USA oraz w Ameryce Środkowej, i obecnie uzyskuje coraz szersze poparcie na całym świecie. W Unii Europejskiej, Wielka Brytania i Niemcy zaprzestały w ostatnich latach wydawania specjalnych zezwoleń połowowych. Warto podkreślić, że większość państw członkowskich UE nie zezwala na usuwanie płetw rekinom na pokładach statków.

Zalecenia

Shark Alliance wzywa Radę Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa oraz europarlamentarzystów do aktywnego poparcia propozycji Komisji Europejskiej zmierzającej do wzmocnienia unijnego rozporządzenia o zakazie odcinania płetw poprzez wprowadzenie całkowitego zakazu, bez żadnych wyjątków, odcinania płetw rekinom na pokładach statków, zgodnie z Konkluzją Rady z 2009 roku na temat Planu ochrony rekinów, oraz zgodnie z rezolucją parlamentu z 2010 roku.

luty 2009

Komisja Europejska publikuje unijny plan działania na rzecz ochrony rekinów, który wyznacza pole do poprawy polityki wobec rekinów i zawiera wezwanie do wzmocnienia zakazu odcinania płetw (COM (2009) 40).

listopad 2011

Komisja Europejska proponuje wprowadzenie zakazu odcinania płetw rekinom na pokładach statków, bez żadnych wyjątków (COM (2011) 798).

kwiecień 2009

Rada Ministrów UE ds. rolnictwa i rybołówstwa przyjmuje unijny Plan ochrony rekinów I i podkreśla pilną potrzebę wzmocnienia zakazu odcinania płetw, a także zachęca do traktowania tej kwestii w priorytetowy sposób (Konkluzja Rady z 23 kwietnia 2009).

2012

Parlament Europejski i Rada Rybołówstwa rozpatruje złożoną przez Komisję propozycję i finalizuje nowelizację rozporządzenia.

